

SLOVENSKA ZVEZA ZA
JAVNO ZDRAVJE, OKOLJE
IN TOBAČNO KONTROLO

NVO varujejo naše zdravje

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE

MESTNA OBČINA MARIBOR

facebook.com/szotk
twitter.com/tobakzveza
zadihaj.net
nvozdravje.si

E-NOVICE / November 2015

Vsebina:

- [novice mreže NVO za zdravje in ostale novice](#)
- [zanimive novice iz področja zdravja in okolja](#)
- [napovednik dogodkov na področju zdravja in okolja](#)
 - [razpisi na področju zdravja in okolja](#)

NOVICE MREŽE NVO ZA ZDRAVJE IN OSTALE NOVICE

- **Izvedli smo interaktivne delavnice o nevarnostih kajenja za romske otroke**

V Slovenski zvezi za javno zdravje, okolje in tobačno kontrolo smo v torek, 10. 11. 2015 izvedli brezplačno interaktivno delavnico za romske otroke. Delavnica je bila izvedena v obliki vodenega pogovora, prav tako pa smo preverjali odnos do kajenja med romskimi otroci. Ugotovili smo, da velika večina staršev in sorodnikov romskih otrok kadi, zato sklepamo, da so romski otroci posebno ranljivi pri izpostavljenosti pasivnemu kajenju. Slednje botruje tudi hitremu pričetku aktivnega kajenja, saj otroci ne posedujejo kritičnega kognitivnega aparata, zaradi zasvojljive narave kajenja pa je pogosto že prepozno, če se ukrepa šele v času adolescence.

Med otroke smo razdelili promocijski material: žogice. Med vzgojiteljice pa smo razdelili zloženko: Mladi brez tobaka, Moja nekadilska zaobljuba. Vzgojiteljice smo osveščali in primerno informirali o tem kako predstaviti problematiko kajenja otrokom in jih spodbujati k nekajenju.

Vzgojiteljicam in staršem smo izmerili tudi ogljikov monoksid v izdihanem zraku ter jih osveščali o zdravem življenjskem slogu.

Nekaj utrinkov dogodka najdete na [naši facebook strani](#).

- **10. novembra smo se v Ljubljani udeležili posveta "Zdravje mladih v Sloveniji"**

V Hotelu Slon se je v okviru projekta Za zdravje mladih v torek 10.11.2015 odvil posvet z naslovom "Zdravje mladih v Sloveniji". Na posvetu s 100 mladimi udeleženci se je dotaknilo perečih zdravstvenih tematik, kot so denimo nove psihoaktivne snovi, kdo je tipičen uporabnik konoplje, kako ljudje razvijemo nagnjenost za uživanje slanih ali sladkih jedi ipd. Svoja strokovna dela na različnih področjih zdravja oz. življenjskega sloga mladih so predstavili avtorji del, ki se bodo uporabili oz. se že uporabljajo pri izobraževanju promotorjev zdravja. Govor je tekkel o prehranskih navadah mladostnikov, o obravnavi psihoaktivnih snovi, o uporabi konoplje, o tobačnih izdelkih, o alkoholu, itd. Več informacij o temah na posvetu najdete [tukaj](#).

Posveta sta se udeležili tudi predstavnici SZOTK.

- **18. november je bil Evropski dan antibiotikov**

Tudi to leto je 18. novembra po celotni Evropi potekal Evropski dan antibiotikov. V zadnjih letih so se pobudi pridružile tudi številne institucije in Svetovna zdravstvena organizacija, tako da obeležitev poteka po celem svetu. Namen pobude je ozaveščanje o preudarni ravnih antibiotikov in nevarnostih, ki jih za javno zdravje predstavlja pojavljanje odpornosti proti njim. Najnovejši podatki potrjujejo, da število bolnikov, okuženih z odpornimi bakterijami, v Evropski uniji narašča, in da je odpornost bakterij proti antibiotikom velika grožnja za javno zdravje. Preudarna raba antibiotikov lahko pomaga ustaviti razvoj odpornih bakterij ter pripomore, da antibiotiki ostanejo učinkoviti tudi za naslednje generacije.

Video o preudarni rabi antibiotikov in več informaciji o tej temi najdemo [tukaj](#).

[Nazaj na vrh](#)

ZANIMIVE NOVICE IZ PODROČJA ZDRAVJA IN OKOLJA

- **[E-cigarete se mora obravnavati kot tobačne cigarete](#)**

Skladno z novim osnutkom zakona se e-cigaret več ne bo prodajalo otrokom in mladoletnikom v Nemčiji. In prav je tako, pravi Martina Pötschke-Langer iz Nemškega Raziskovalnega Centra za rakava obolenja.

DW: Zakaj je potrebna zakonodaja za prepoved prodaje e-cigaret mladostnikom?

Pötschke-Langer: Vse od začetka agresivnih marketinških kampanj, smo svarili pred nagovarjanju otrok in mladostnikov. Približno 30 odstotkov mladih v Nemčiji, starih od 12 do 17 let, je preizkusilo tovrstne izdelke. To ne pomeni, da so redni kadilci, ampak da so bili izdelki dejansko prodani otrokom. Skrajno problematično je, ko kadilci inhalirajo kemične zmesi, ki so v e-cigaretah. Te zmesi dosežejo respiratorni trakt in pljuča otrok in mladostnikov.

Kakšno kemijsko sestavo imajo?

Večinoma so se sestavljeni iz propilen glikola, glicerina, arom in nikotina. Karcinogene sestavine so bile odkrite v nekaterih aerosolih teh izdelkov, to so sestavine, ki povzročajo rakava obolenja. Izbira izdelkov je obsežna in hkrati zelo privlačna za otroke. Vrsto takih izdelkov kupujejo večinoma otroci. So na voljo v raznih barvnih odtenkih, njihova cena pa se giblje okrog enega evra za komad.

So e-cigareti povečini namenjeni za otroke?

Da, marketing je povečini naravnani za mladostnike, še posebej ker so otrokom všeč arome, podobno kot pri žvečilnih gumijih. Imate občutek, kot da inhalirate okus jabolka, ali breskve, ali pa katero drugo sadje. Problematična je tudi oblika izdelka: so privlačnih oblik, ki pritegnejo pozornost očesa, prav tako so nekateri izdelki celo okrašeni z lesketajočimi se kamni.

E-cigareti so bili pravzaprav namenjeni, kot nadomestilo za tobačne cigarete, da kadilcem postopno pomagajo pri opuščanju kajenja. Zakaj se osredotoča na otroke, kot potrošnike?

Proizvajalci so uporabili brezvestne strategije, s katerimi so si priskrbeli tržišče, ki ga v veliki meri sestavljajo otroci in mladostniki. To je bilo načrtno in imamo študije okrog te tematike. Zaradi tega pozdravljamo odločitev Nemške vlade o regulaciji prodaje e-cigaret – tistih, ki vsebujejo nikotin in tudi tistih brez nikotina.

Zakaj se nihče ni spopadel s problemom prej? Predhodne študije so bile objavljene tudi takrat, ko so se e-cigarete prvič pojavile na tržišču.

Nihče ni pričakoval, da jih bo preizkusila taka velika množica mladostnikov. Komaj zdaj, po nekaj letih, nam je končno le uspelo zbrati tehtne podatke za Nemčijo. Po eni strani je malo zaskrbljujoče, da je politika odreagirala tako hitro, kajti to kaže na veliko resnost problema. Zakonodaja, ki bo zaščitila mladostnike, bo sprejeta relativno hitro.

Kaj je potrebno storiti v tem trenutku, da se zaščitijo otroci in mladostniki?

Bolj skrbno je potrebno nadzorovati internet in družbene medije. Agresivno oglaševanje e-cigaret po tovrstnih medijih je zelo problematično.

Je pasivno kajenje pri e-cigaretah tako nevarno kot pri tobačnih cigaretah?

Izpusti vsekakor poslabšajo kvaliteto zraka v zaprtih prostorih, še posebej če več ljudi kadi e-cigarete v enem prostoru. V človeškem telesu pride do visokega povečanja inhaliranih škodljivih delcev, ki se nato držijo pljučnih tkiv in se sčasoma absorbirajo v ostale dele telesa. Pri meritvah zraka v zaprtih prostorih so se odkrile karcinogene snovi: acetaldehid, formaldehid in druge težke kovine. E-cigarete se mora obravnavati kot tobačne cigarete.

Obstajajo dolgoročna tveganja in posledice za zdravje otrok in mladostnikov?

O tem ne obstaja dovolj študij, zaradi velikih razlik med posameznimi izdelki, do sedaj pa tudi niso bili predmeti v kakšnih raziskavah. Prav tako so na tržišču relativno kratek čas. Vendar pa v tem trenutku, o tem potekajo številne raziskave v laboratorijih po državi. Mislim, da bomo v letu ali dveh vedeli veliko več.

VIR: [DW.com](#), 9.11.2015

- **Tobačna industrija: "Izmed vseh ukrepov nas najbolj skrbijo obdavčitve"**

Vodja največje opozicijske stranke v Avstralskem državnem zboru Bill Shorten je v začetku tedna potrdil namero, da bodo v primeru vrnitve njegove laburistične stranke na oblast, resno razmislili o dodatnem dvigu davka na tobačne izdelke. Z dvigom davka načrtujejo, da naj bi se v državno blagajno steklo dodatnih 40 milijard Avstralskih dolarjev. Z davkom na tobačne izdelke trenutno poberejo 8,28 milijard Avstralskih dolarjev, kar znaša (2,16%) od vseh pobranih davščin na območju Avstralske skupnosti narodov (384,078 milijard Avstralskih dolarjev), v letih 2014-15.

90% kadičev obžaluje, da so začeli kaditi in pogosto podpirajo dodatne ukrepe na področju prodaje tobačnih izdelkov, saj jih ti še dodatno spodbudijo k prenehanju kajenja. V Avstraliji je le 12,8% takih, ki dnevno kadijo, kar je najnižji odstotek rednih kadičev med vsemi državami sveta.

Če združimo številke, to pomeni, da je le okoli 1,3% ljudi takih, ki dnevno kadi in noče prenehati s kajenjem ter bi verjetno nasprotovali kakršnem koli povišanju davka na tobačne izdelke. Iz tega sledi, da dvig davka na tobačne izdelke, predstavlja relativno majhno politično tveganje.

Aprila 2010 je vlada Kevina Rudda, tako rekoč čez noč, dvignila davek na tobačne izdelke za 25%. To je izpeljala skupaj v paketu s predlogom uvedbe enotne embalaže za tobačne izdelke, ki je bila udejanjena leta 2012. V letu 2010, ob sprejemanju prej omenjenega zakona, je državna Zakladnica izvedela študijo, v kateri so napovedali, da bo 25% dvig davka prinesel "... 8% upad v uporabi tobačnih izdelkov in približno 15% dvig prihodkov od davščin." Iz poročila Ministrstva za finance iz leta 2013, pa je razvidno, da se je dejanska poraba tobačnih izdelkov zmanjšala za 11%.

VIR: [The conversation](#), 11.11.2015

- **Švicarska vlada se trudi sprejeti "uravnovežen" kadilski zakon**

Prodaja e-cigaret, ki vsebujejo nikotin, bi v Švici lahko postala regulirana, skladno z osnutkom novega zakona, ki ga predlaga vlada in bi poostiril kadilske zakone po državi ter vpeljal novo minimalno državno starostno mejo za nakup cigaretnih izdelkov.

Osutek zakona, ki je bil v Švicarskem parlamentu predstavljen v sredo, bo dopuščal prodajo e-cigaret, ki vsebujejo nikotin, dokler bodo le-ti podvrženi enakim pravilom in omejitvam kot klasične cigarete, za prodajo katerih pa se bodo tudi zaostriła pravila.

Minimalna starost za nakup obeh vrst cigaret bo po novem zakonu pri 18. letih. To bo tudi prvič, ko se bo ta problem reševal na zvezni ravni, hkrati pa se bodo vzpostavile omejitve pri oglaševanju tobačnih izdelkov.

Čeprav predlagan zakon ne gre tako daleč, kot v nekaterih drugih Evropskih državah, so v Zveznem Uradu za Javno Zdravje (BAG) v [izjavi za javnost](#) dejali, da so njegova določila "uravnovežena". V tem trenutku, v Švici, ni možno kupiti nikotinske vstavke za e-cigarete. Z regulacijo njihove prodaje in z vsemi dogovorjenimi omejitvami, bi vlada ponudila kadičcem klasičnih cigaret manj škodljivo alternativo, brez da bi obravnavala e-cigarete kot terapevtski izdelek, je dejal minister za zdravje Alaine Berset. Zakon naj bi omogočal regulacijo vsebine e-cigaretnih izdelkov, vključno z določanjem najvišje dovoljene količine nikotina in pa vrstami kemijskih snovi, ki so uporabljene v tovrstnih izdelkih.

VIR: [The Local ch](#), 12.11.2015

[Nazaj na vrh](#)

NAPOVEDNIK DOGODKOV NA PODROČJU ZDRAVJA IN OKOLJA

- **People's Global Climate March 2015 - Podnebni shod v Ljubljani, 29. november 2015, Ljubljana**

29. novembra, dan pred začetkom [srečanja svetovnih voditeljev na podnebnem vrhu v Parizu](#), se bodo ljudje v tisočih mest po celem svetu ponovno zbrali, da bi izrazili zahtevo po svetu, kakršnega si želimo. **People's Global Climate March 2015** bo največji civilnodružbeni poziv odločevalcem za rešitev podnebne krize v zgodovini.

Tudi v Ljubljani se bo to nedeljo, [29. novembra ob 11. uri na Kongresnem trgu](#) organiziral podnebni shod.

Na dogodku, ki bo zasnovan po principu odprtega mikrofona, bo sodelovalo veliko zanimivih posameznikov, vzporedno pa bodo potekale tudi manjše delavnice.

29. november bo največji dan akcije v zgodovini boja proti umazani energiji, ki duši naše skupnosti. Izrazili bomo zahtevo po svetu, kjer bomo na prvem mestu ljudje in združili se bomo za gospodarstvo, ki ga poganja 100 % čista in varna energija, kjer dobra delovna mesta koristijo ljudem in planetu. Za svet, zaščiten pred uničujočimi podnebnimi spremembami, kjer ima vsakdo pravico do hrane, vode, čistega zraka in zdravega življenja. Za prihodnost naših otrok in vnukov.

Za velike spremembe smo potrebni vsi, vsak posameznik. Svojo udeležbo na največji podnebni mobilizaciji v zgodovini lahko prijavite [tukaj](#). Skupaj lahko oblikujemo našo prihodnost!

Vabimo vas, da se dogodka udeležite in veseli bi bili, če novico posredujete naprej.

- **10. Slovenski kongres prostovoljstva, 27. november 2015, Ljubljana**

Slovenska filantropija letos organizira [10. Slovenski kongres prostovoljstva](#), katerega glavna tema je nacionalna strategija razvoja prostovoljstva. V letošnjem letu namreč pod okriljem Ministrstva za javno upravo skozi več korakov nastaja Strategija razvoja nevladnih organizacij in prostovoljstva, ki ji namenjamo osrednjo pozornost kongresa.

Kongres bo potekal v petek, 27. novembra 2015, na Gospodarskem razstavišču v Ljubljani (dvorana Urška 4), ponovno pod

pokroviteljstvom Predsednika Republike Slovenije gospoda Boruta Pahorja.

Zadnji petek v novembru bomo plenarno in v delovnih skupinah obravnavali izhodišča za razvoj prostovoljstva v Sloveniji do leta 2020 in zastavili strateške usmeritve za naslednjih pet let na različnih področjih.

Udeležba je brezplačna, rok prijave 23. november.

Kongresa se bosta udeležili tudi predstavnici SZOTK.

Vljudno vabljeni!

- **Slovenija brez tobaka - kdaj? 25. november 2015, Celje**

Naslednje regijsko srečanje NIJZ bo organizirala območna enota Celje (NIJZ OE Celje). Slovenija mora do maja 2016 v nacionalno zakonodajo vnesti določbe nove evropske Direktive o približevanju zakonov in drugih predpisov držav članic o proizvodnji, predstavitvi in prodaji tobačnih in povezanih izdelkov. Nekaterih ukrepov omejevanje tobačne industrije, pri katerih Slovenija zaostaja za drugimi državami, nova direktiva ne vključuje.

Na srečanjih po vsej Sloveniji želimo širšo javnost seznaniti z obsegom rabe tobaka v Sloveniji in posledic rabe tobaka, predstaviti potrebne ključne ukrepe in vzpodbuditi podporo za spremembo zakonodaje na tem področju.

Srečanje bo v sredo, 25.11.2015 ob 9. uri, v prostorih Zavoda za zdravstveno zavarovanje RS, Območna enota Celje, Gregorčičeva 5a, Celje.

Vseh preteklih regijskih srečanj smo se udeležili tudi predstavniki SZOTK.

Program srečanja v Celju najdete [tukaj](#).

Datume naslednjih srečanj pa [tukaj](#).

Vljudno vabljeni!

[Nazaj na vrh](#)

RAZPISI NA PODROČJU ZDRAVJA IN OKOLJA

- **[Javni razpis za krepitev zmogljivosti NVO za zagovorništvo in izvajanje javnih storitev 2015-2019](#)**

Ministrstvo za javno upravo je objavilo Javni razpis za krepitev zmogljivosti NVO za zagovorništvo in izvajanje javnih storitev 2015-2019, ki se bo izvajal v okviru 11. prednostne osi Operativnega programa za izvajanje Evropske kohezijske politike v obdobju 2014-2020.

Namen razpisa je krepitev zmogljivosti NVO za zagovorništvo, za organizacijski razvoj NVO in za izvajanje javnih storitev tj. krepitev čezsektorskega sodelovanja, povezovanja in vzpostavljanja partnerstev z namenom reševanja družbenih izzivov.

Cilj javnega razpisa je nadgradnja storitev podpornega okolja za NVO z namenom dolgoročnega razvoja in učinkovitega sodelovanja nevladnih organizacij pri pripravi in izvajanju javnih politik.

Razpis je razdeljen v tri sklope:

SKLOP 1: Sofinanciranje projekta horizontalne mreže NVO na nacionalni ravni

SKLOP 2: Sofinanciranje projektov regionalnih stičišč NVO

SKLOP 3: Sofinanciranje projektov vsebinskih mrež NVO na nacionalni ravni redmet javnega razpisa je sofinanciranje projektov in/ali aktivnosti okoljskih nevladnih organizacij in neprofitnih organizacij v MOL v letu 2016, ki aktivno delujejo na področju varstva okolja in narave.

Razpisuje: Ministrstvo za javno upravo

Rok prijave: 1.12.2015

- **[Javni razpis za sofinanciranje projektov za leto 2016 in programov za obdobje od 2016 do 2018 s področja mladinskega sektorja v Mestni občini Ljubljana](#)**

Predmet razpisa je sofinanciranje programov in projektov s področja mladinskega sektorja, ki jih na območju MOL izvajajo mladinske nepridobitne organizacije. Razpis je namenjen programom in projektom mladinskih aktivnosti, mreženja nepridobitnih organizacij in sekundarnih preventivnih programov.

Razpisuje: Mestna občina Ljubljana

Rok prijave: 2.12.2015

Mestna občina Ljubljana je objavila številne druge razpise, ki so dostopni na spletnih straneh Mestne občine Ljubljana. Razpisi so tudi objavljeni na spletni strani <http://www.razpisi.info>.

- **Javno naročilo: Pobuda Prostovoljci EU za humanitarno pomoč: program usposabljanja in usposabljanje kandidatov za prostovoljce**

Izvajalska agencija za izobraževanje, avdiovizualno področje in kulturo (EACEA) želi skleniti okvirne pogodbe o storitvah za razvijanje programa usposabljanja za pobudo Prostovoljci EU za humanitarno pomoč, zagotavljanje storitev usposabljanja za kandidate za prostovoljce ter ocenjevanje kompetenc usposobljenih kandidatov za prostovoljce.

Razpisuje: Izvajalska agencija za izobraževanje, avdiovizualno področje in kulturo (EACEA)

Rok prijave: 18.12.2015

- **Javni razpis za izvedbo projekta "Izdaja slovarja namenjenega lažji komunikaciji migrantov z zdravstvenim osebjem"**

Predmet javnega razpisa je priprava in distribucija gradiva, ki bo olajšalo komunikacijo s tujci, ki obiščejo zdravstveno ustanovo in ne govorijo slovenskega jezika ter izvedba krajšega medkulturnega usposabljanja za zdravstvene delavce.

Predmet javnega razpisa obsega izvajanje dveh vsebinskih sklopov, in sicer:

- vsebinski sklop 1: Priprava gradiva za lažjo komunikacijo ciljne populacije z zdravstvenimi delavci,
- vsebinski sklop 2: Usposabljanje zdravstvenih delavcev in predstavitev gradiva.

Prijavitelji morajo ponuditi predmet javnega razpisa v celoti in se ne morejo prijaviti za izvajanje posameznega dela predmeta javnega razpisa – posameznega vsebinskega sklop

Razpisuje: Ministrstvo za notranje zadeve

Rok prijave: 10.2.2015

- **Javno naročilo: Študija o vplivu nadnacionalnega prostovoljstva prek Evropske prostovoljske službe**

Izvajalska agencija za izobraževanje, avdiovizualno področje in kulturo (EACEA) je objavila javno naročilo za izdelavo študije o oceni vpliva, učinkov in priložnosti, ki jih je ustvarila izkušnja nadnacionalnega prostovoljstva prek Evropske prostovoljne službe za mlade, vpletene organizacije in zadevne skupnosti, za namen podpore prihodnje politike.

Razpisuje: Izvajalska agencija za izobraževanje, avdiovizualno področje in kulturo (EACEA)

Rok prijave: 7.12.2015

- **Horizon 2020: Innovative Medicines Initiative (IMI2)**

V okviru prednostne naloge "družbeni izzivi" programa za raziskave in inovacije Obzorje 2020 so objavljeni javni razpis za sofinanciranje razvojnih in raziskovalnih projektov s področja zdravstva.

Razpisuje: Evropska komisija

Rok prijave: 12.1.2015

[Nazaj na vrh](#)